

UPA2023/142: Naalagaaffimmiit akisussaaffiit sorliit pitsaasumik angerlaanneqarsinnaaneriniq allattorsimaffimmik imaqartumik Naalakkersuisut nalunaarusiussasut peqquneqarnissaanik Inatsisartunut siunnersuut. Nalunaarusiaq akisussaaffiit angerlaanneqartussat tamarmik immikkut aningaasatigut kingunissaanik imaqassapput taamatullu akisussaaffiit angerlaanneqarnissaannut tigussaasumik piffissalersorlugit. Nalunaarusiaq piareereersimassaaq Inatsisartunullu tunniunneqareersimassalluni UKA2024 nallertinnagu.

Aamma

UPA2023/143: Naalagaaffimmiit akisussaaffiit ullumikkut ingerlanneqartunut suut piginnaasat pisariaqartinneqassanersut tigussaasumik ersarissarneqarnissaat anguniarlugu Rigsmyndighed aningaasaliinissaa aammalu Namminersorlutik Oqartussat qanimut suleqatigalugit nalunaarusiamik suliaqassasut siunertaralugu Naalakkersuisut Rigsmyndighed attavigissagaat piumaffigineqarnissaat pillugu Inatsisartunut aaliangiiffigisassatu siunnersuut. Nalunaarusiaq piginnaasatigut ineriartortitsinissamut pilersaarummik imaqassaaq, uagut maani Kalaallit Nunaanni akisussaaffiit angerlaannissaannut piginnaasatigut pisariaqartitassatsinnik ersarissaasussanik.

Aamma

UPA2023/146: Namminersorlutik Oqartussat Naalagaaffillu aningaasatigut inissisimanerat immikkut sammillugu, Namminersorneq pillugu Inatsi kukkunersorneqarnissaa pillugu isumaqatiginninniarnissat aallartinnissaat anguniarlugu, Naalakkersuisut Rigsmyndighed attaveqarnissaat pillugu Inatsisartunut aalajangiiffigisassatut siunnersuut.

pillugit

Inatsisinut Ataatsimiititaliap

siunnersuutit aappassaaneerneqarnerannut

ISUMALIUTISSIISSUTAA

Ataatsimiititaliap [kingullermik] suliarinninnermini ilaasortarai:

Inatsisartunut ilaasortaq Anders Olsen, Siumut, siulittaasoq
Inatsisartunut ilaasortaq Paneeraq Olsen, Naleraq, siulittaasup tullia
Inatsisartunut ilaasortaq A sii Chemnitz Narup, Inuit Ataqtigiit
Inatsisartunut ilaasortaq Mala Høy Kúko, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaq Harald Bianco, Inuit Ataqtigiit

UPA2023-mi ulloq 26. aprili siullermeerinninnerup kingorna ataatsimiititaliap siunnersuutit misissorpaat.

1. Siunnersuutit imarisaat siunertaallu

Naalagaaffimmiit akisussaaffiit tiguneqarnissaasa siuarsarnissaa matumani aalajangiiffigisassatut siunnersuutini siunertarineqarpoq.

Naalagaaffimmiit akisussaaffiit pingaarnersiorlugit sorliit pitsaasumik tiguneqarsinnaanerlinik allattorsimaffimmik imaqtumik nalunaarusiornissamut Naalakkersuisut **immikkoortoq 142-kkut** peqquneqassapput. Nalunaarusiamut ilanngunneqassapput suliassa qarfiit assigiinngitsut tigunerisa aningaasaqarnikkut kingunerisassa at kiisalu suliassa qarfiit qaqugu tiguneqartussatut naatsorsuutigineqarnerat pillugu piffissalersuut.

Allattorsimaffimmi tassani suliassa qarfiit tiguneranni aningaasaqarnermut tunngasut qitiutinneqartariaqartut siunnersuumminut tunngavilersuutimini siunnersuuteqartup innersuutigaa. Suliassa qarfiit tigussallugit annikitsumik aningaasartorfiusussat tamatumalu peqatigisaanik nunatsinni aningaasaqarnikkut siuariartortitsinissamut piukkunnaatillit suussusersineqarnissaat siunnersuuteqartup kissaatigaa.

Suliassa qarfiit suli tiguneqanngitsut ingerlanneqarnissaannut piginnaasat sorliit piginnaasaqarfigineqartariaqarnerannik imaqtumik nassuiaasiornissap Naalagaaffimmi Oqartussaasunit aningaasalersorneqarlunilu suliarineqarnissaa pillugu Naalagaaffimmi Oqartussaasunut attaveqarnissamik Naalakkersuisut **immikkoortoq 143-kkut** peqquneqassapput. Kiisalu nalunaarusiap imarissavaa piginnaasanik ineriartortitsinissamik pilersaarut, tassani suliassa qarfiit ataasiakkaat tiguneqarnissaanni piginnaasat pisariaqartut nunatsinnit qanoq ineriartortinneqarsinnaaner at suussusersineqassaaq.

Suliassa qarfinnik tigusineq pisortani kiffartuussinermut ajornerulersitsisuussanngitsoq siunnersuuteqartup innersuussutigaa. Taamaattumillu suliassa qarfiit sorliit tigunissaannut

ilinniakkatigut maanna piginnaasaqarfigereernerigut suliassa qarfiillu sorliit tiguneqannginneranni piginnaasanik ineriartortitsivioqqaartariaqarnersut pillugit nassuiaat immikkoortoq 143-mi taaneqartoq aalajangiinissamut tunngavissiisaaq.

Namminersorneq pillugu Inatsisip kukkunersiorneqarnissaa pillugu isumaqatigiinniarnit aallartinneqarnissaat **immikkoortoq 146-kkut** siunertarineqarpoq. Naalagaaffimmi Oqartussaasunut attaveqarnissamut Naalakkersuisut aalajangiiffigisassatut siunnersuutikkut peqquneqassapput, tamatumani siunertarineqarluni Namminersorneq pillugu Inatsisip allangortinneqarnissaa pillugu isumaqatigiinniarnit aallartinneqarnissaat, taamaaliornikkut suliassa qarfimmik tigusinermi Naalagaaffiup Namminersorlutik Oqartussanut ukiumoortumik tapiissutaat suliassa qarfimmi pineqartumi Naalagaaffiup aningaasalersuutaasa amerlaqataannik amerlineqartassallutik.

Tamatumani siunnersuuteqartup innersuussutigaa, Namminersorlutik Oqartussat Naalagaaffiullu suliassa qarfimmik tigusinissami Namminersorlutik Oqartussat Naalagaaffiullu akornanni aningaasaqarnermut tunngasut Namminersorneq pillugu Inatsisip atuutilerneraniilli suliassa qarfinnik nutaanik tigusinissamut periarfissanik siuarsaataasimangitsut. Taamaammat siunnersuuteqartoq naapertorlugu siunnersuutip siunertaraa, suliassa qarfinnik tigusinissap siuarsarneqarnissaa.

2. Naalakkersuisut akissuteqaataat allannguutissatullu siunnersuutaat

Suliassa qarfiit tiguneqarnermik kingorna kissaatigineqartutut pitsaassuseqartumik isumagineqarnissaat qulakkeerneqaqullugu suliassa qarfinnik tigusineq misissueqqissaarnerit tigussaasut tamakkiisullu tunngavigalugit pisassasoq isumaqataaffigigitsik Naalakkersuisut akissuteqaamminni oqaatigaat.

Suliassa qarfiit pingasut, tassalu aqqusinertigut angallannermut suliassa qarfik, uumasut nakorsa qarnermut inuussutissanullu suliassa qarfik kiisalu ingerlatseqatigiiffinnut, naatsorsuutitut kukkunersiuiinermullu suliassa qarfik, tigusissaasa kingunissaat kiisalu pitsaaqutissat ajoqutissallu misissoqqissaarnerat maanna sularineqartoq Naalakkersuisut ilanngullugu oqaatigaat.

Suliassa qarfiit tigorianaanerusut tigusinnaanissaannut ataatsimoortumik tigussaasumillu pilersaarutissatut siunnersuummik suliaqarneq 2023-mi aningaasanut inatsimmut partiit tunuliaqutaasut kissaataat malillugu Naalakkersuisunit ingerlanneqartoq Naalakkersuisut innersuussutigaa.

Naalakkersuisut tamanna tunngavigalugu immikkoortut 142 aamma 143-mut **allannguutissatut siunnersuut** imaattoq saqqummiuppaat:

”Naalakkersuisut suliassaqarfinnik tigussallugit ilimanaateqarnerpaanik tiguisinnaanissamut pilersaarummik aalajangersimasumik suliaqarnissamik peqquneqarnissaat pillugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Pilersaarut UKA 2023-mut atatillugu Inatsisartunut agguanneqassaaq.”

3. Paasissutissiiviusumik ataatsimiinneq

Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliaqarnerminnut atatillugu Naalakkersuisut Siulittaasuat paasissutissiiviusumik ataatsimeeqatigaat. (Paasissutissiiviusumik ataatsimiinnissamut qaaqussissut aamma Naalakkersuisut Siulittaasuata allakkatigut akissutai matumani isumaliutissiisummut **ilanngussatut** kakkiunneqarput.)

4. Siunnersuutit Inatsisartuni siullermeerneqarneri

Sulinermi matumani partiit akimorlugit kiisalu Inatsisartut Naalakkersuisullu suleqatigiinnissaat assorsuaq pingaaruteqartoq aalajangiiffigisassatut siunnersuutit siullermeerneqarneranni tamanit isumaqatigiissutigineqarpoq. Suliassaqarfinni tigusinissaq inersuarmi kissaatigineqarpoq. Arlallinnillu tunngavilersuutigineqarpoq tamanna piareersaataasumik ingerlatsineq tunngavigalugu pissasoq, tamatumani piginnaasat aningaasallu tunngavigalugit suliassaqarfiit pingaarnersiorneqassallutik. Taamaalillunilu suliassaqarfiit tiguneqarnerat allaffissornikkut malinnaavigineqarsinnaasariaqartoq tamanit isumaqatigiissutigineqarpoq.

Suliassaqarfinnik tigusinissamut nunattalu namminersulernissaanut siuarsaataasussatut aalajangiiffigisassatut siunnersuut 146, Namminersorneq pillugu Inatsimmik nutarterinissamut tunngasoq, naapertuunnerpaanersoq assigiinnigitsunik isumaqarfigineqarpoq. Namminersorneq pillugu Inatsit nutarternagu tamakkiisumik atorneqartariaqarnera oqaatigineqarpoq. Kiisalu namminersulivinnissamut, taamaalillunilu suliassaqarfiit Naalagaaffimmit aqutsivigineqartut tamarmiusut tigunissaannut, ikaarsaariarfittut pituttugaanngitsumik naalagaaffeqatigiinneq (free association) imaluunniit isumaqatigiissummik pilersitsineq Inatsisartunit isumaliutigineqarsinnaasoq innersuussutigineqarpoq. Tamanilli isumaqatigiissutigineqarpoq periarfissat assigiinnigitsut Inatsisartunit saqqummiunneqartut pillugit nunatta innuttai paasitinneqassasut.

Oqallinnermi immikkoortoq 146-mut allannguutissatut siunnersuummik Siumut imaattumik saqqummiussaqqarpoq:

“Namminersorneq pillugu Inatsi kukkunersiorneqarnissaa pillugu isumaqatiginninniarnissat aallartinnissaat anguniarlugu, Naalakkersuisut Rigsmyndighed attaveqarnissaat pillugu Inatsisartunut aalajangiiffigisassatut siunnersuut”

5. Siunnersuutit aningaasatigut kingunerisassaat

Siunnersuutit piviusunnngortinneqarneranni aningaasatigut kingunerisassat immikkoortoq 142-mut ukiumi ataatsimi sulinertut kiisalu immikkoortoq 146 ukiumi ataatsimi sulinertut nalunaarneqartut ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq. Immikkoortoq 143 Namminersorlutik Oqartussanut aningaasatigut kinguneqartussaannngitsutut naatsorsuutigineqarpoq, tassa piginnaasat pillugit pilersaarut aningaasalersorneqartussatut naatsorsuutigineqarmat.

6. Ataatsimiititaliap siunnersuutininik suliarinninnera

6.1. Ataatsimiititaliap isumaliuutersuutaanut tapertaasut

Inatsisartunut ilaasortaq Jens-Frederik Nielsen, Demokraatit, suleriaatsimi §20 naapertorlugu siunnersuutit suliarineqarneranni taaseqataasinnaanani isumaliutissiisummiluunniit oqaaseqaatinik ilanngussisinnaatitaanani, ataatsimiititaliamut peqataavoq.

Tamatuma saniatigut siunnersuutit pingaaruteqassusiat eqqarsaatigalugu partiit ataatsimiititaliami sinniisuutitaqannngitsut aappaannut, tassalu Atassummut, oqaaseqartoq ataatsimiititaliap ataatsimiinnerani partiit isummersuutaata itisilerneqarnissaanut aammalu siunnersuutit ataatsimiititaliamit oqaluuserineqarneranni peqataanissamut ataatsimiititaliamit aggersarneqarpoq.

6.2. Immikkoortut 142 aamma 143

Akisussaaffiit pingaarnersiorlugit sorliit pitsaasumik tiguneqarsinnaanerininik allattorsimaffimmik imaqartumik nalunaarusiornissamut immikkoortoq 142 tunngavoq. Nalunaarusiakkut (minnerpaamik) suliassaqarfiit assigiinngitsut tiguenerisa aningaasaqarnikkut kingunerisassaat kiisalu suliassaqarfiit qaqugu tiguneqarsinnaanerannut piffissamut pilersaarut piviusorsiorortoq taggineqassapput.

Immikkoortoq 143 nassuiaammik suliaqarnissamut tunngavoq, tassani suliassaqarfiit pineqartut nammineq isumaginissaannut piginnaasat suut pigineqartariaqarnersut kiisalu piginnaasassat pisariaqartut nunatsinnit namminermik pigineqalernissaannut piginnaasanik ineriartortitsinissamik pilersaarut allaaserineqassapput.

Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaatigut Naalakkersuisut taamaallaat peqquneqarput ”suliassaqarfinnik tigussallugit ilimanaateqarnerpaanik tiguisinnaanissamut pilersaarummik aalajangersimasumik” suliaqarnissamik.

Naalakkersuisut akissuteqaatiminni nassuiaat 2018-imeersoq, suliassaqarfinnik tigusinissamut tunngasoq, innersuussutigaa:

Eqqaasitsissutigerusuppara Naalakkersuisut 2018-imi ukiaanerani ataatsimiinnermi suliassaqarfinnik tigusinissaq pillugu nassuiaat Inatsisartunut agguuammassuk. Nassuiaat danskit naalakkersuisuinit ilassuteqarfigineqartumik suliarineqartoq, suliassat isumagineqarnerannut ukioq 2015 naalagaaffiup aningaasartuutaannut ataatsimoortumik takussutissiamik aammattaarlu aamma Danmarkimi suliassaqarfinnut ministereqarfiit suliassanik ataasiakkaanik isumaginninnissamut immikkut tunngavigisassanik nalilersuinerannik, imaqarpoq. Nassuiaat suliassaqarfinnut tassanerpiaq inissisimanermik takutitsivoq, tassani pissusissamisoorumik inatsisinut, aningaasaqarnermut il.il. tunngatillugu ingerlaavartumik ineriartortoqarsimalluni, taamaattumik maannakkut ukiut 8-t qaangiunneranni nassuiaat nutarterneqartariaqarpoq

Tassunga atatillugu oqaatigineqassaaq nassuiaat pineqartoq Inatsisartut UKA2015/113-imik akuersissuteqarnerisa nassatarisaanik aallartinneqarmat:

Naalakkersuisut oqartussaaffiit nunatsinnut angerlaassassarineqarsinnaasut ilanngussaq 1-imi allassimasut Namminersorlutik Oqartussat inatsisaani allassimasuni suliassaqarfiit pineqartut pillugit Naalakkersuisut nalunaarusioqqullugit peqquneqarnissaanik Inatsisartuni aalajangiiffigisassatut siunnersuut. Nalunaarusiaq, kingusinnerpaamik UPA2018-imi Inatsisartunut saqqummiunneqartussanngortitassaq, suliassaqarfiit ataasiakkaani tamani tulliuttunik nalunaarsuiffiussapput:

- a. Suliassaqarfiup ingerlanneranut ullumikkut Naalagaaffimmut qanoq akeqarpa, Kalaallit Nunaannullu qanoq akeqassava illersorsinnaasumik suliassaqarfik ingerlatissappagu?
- b. Suliassat ingerlannissaani piginnaasat suut eqquutsinneqassappat, Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat suliassaqarfik ingerlanneqartumik illersorneqarsinnaasumik ingerlatsissaguni?
- c. Iluaqutigineqartussat pitsaanngequtillu suliassaqarfiit ingerlanneqartut angerlaannerini suut kingunerissavai?

- d. Suliassaqarfiit ingerlanneqartut angerlaannissaanni suliassat piffissami sivikitsup iluani, piffissami akunnattup iluani imaluunniit piffissap sivisuup ingerlanerani sularineqarlutik tulleriissarneqarnissai Naalackersuisunit ingerlanneqartussaasorivaat?

2018-imili marsimi qinersinissaq nalunaarutigineqarmat nassuiaammik suliagarneq naammassineqarsimanngilaq Naalackersuisullu aalajangiiffigisassatut siunnersuummit akuerineqartumit pituttugaajunnaarlutik. Qinersinissalli nalunaarutigineqarnera sioqqullugu atortussat pigineqartut atorlugit nassuiaammik saqqummiussinissartik ukiakkut ataatsimiinnermi Naalackersuisut toqqarpaat.

Tassani pineqarpoq suliassaqarfiit tiguneqarsinnaasut pillugit takussutissiaq, danskit oqartussaasuinit sularineqartoq, suliassaqarfiit ataasiakkaat isumagineqarnerannut naalagaaffiup aningaasartuutaanut naatsorsuutitalik kiisalu suliassaqarfiit tiguneqarnissaannut piumasaqaatit immikkut ittut suut eqquutsinneqarsimanissaannik naliliinertalik.

Taamaalilluni Inatsisartut Naalackersuisunut suliakkiussaannut sanilliullugu nassuiaat tunniunneqartoq tamakkiisuunngilaq, tassanimi suliassaqarfiit ataasiakkaat tигuneranni pitsaaqutit ajoqutillu ilanngunneqarsimanngimmata, soorluttaaq pingaarnersiuineq ilanngunneqarsimanngitsoq.

Tamatuma saniatigut suliassaqarfiit assigiinnigitsut ingerlannerat naalagaaffimmut qanoq akeqarsimanerat nassuiaammi taamaallaat paasissutissiissutigineqarpoq, suliassaqarfiulli illersorneqarsinnaasumik ingerlannera Namminersorlutik Oqartussanut qanoq akeqartussatut naatsorsuutigineqarnerasoq nassuiaammi isummerfigineqarnani.

Inuussutissanut uumasullu nakorsaqaarnermut suliassaqarfiup ingerlanneqarneranut naalagaaffiup ilanngaatisat ilanngaatinagit aningaasartuutaasa ukiumut 6,1 mio. kr.-unerat Naalackersuisulli inuussutissanut uumasullu nakorsaqaarneranut suliassaqarfiup tигunerata (Savalimmiut suliassaqarfimmik tigusineranni misilittakkat tunngavigalugit) Kalaallit Nunaannut ukiumut 20-25 mio. kr.-nik akeqartussatut 2010-mi taggiinerat Naalagaaffiup aningaasartuutigisimasaasa Namminersorlutillu Oqartussat aningaasartuutigilerumaagaasa annertuumik assigiinnigissuteqarsinnaanerannut takussutissiivoq¹.

---

¹ § 37 naapertorlugu akissut nr. 32/2019

6.3. Immikkoortoq 146

Namminersorneq pillugu Inatsisip, minnerunngitsumik Namminersorlutik Oqartussat Naalagaaffiullu akornanni aningaasaqarnermut tunngasut pillugit, allanngortinneqarnissaa pillugu naalagaaffimmut isumaqatiginninniarnissamut immikkoortoq 146 tunngavoq.

Siunnersuut taanna Naalackersuisut akissutiminni isummerfiginngikkaat, taamaattorli ”*Inatsisartut isummernerisa tusarnissaa qilanaaraat*” ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq.

Namminersorneq pillugu Inatsimmi § 6, imm. 1 malillugu suliassaqarfiit tiguneqartut Namminersorlutik Oqartussanit aningaasalersorneqassapput.

Tamatumali akerlianik suliassaqarfiup Namminersornerullutik Oqartussanut nuunneqarneratigut naalagaaffiup sipaarutaatut amerlatigisunik naalagaaffimmit tapiissutitalimmit (ataatsimoortumik tapiissutit) suliassaqarfiit nuunneqarsinnaanerit Namminersornerunermut Inatsit periarfissiivoq.

Namminersorneq pillugu Inatsisip 2009-mi atuutilernerata kingorna suliassaqarfiit uku Kalaallit Nunaannit tiguneqarsimapput:

- Aatsitassanut suliassaqarfik (1. januar 2010-mi tiguneqartoq)
- Avataata imartaani sulinermit sullivinni avatangiisit (1. januar 2010-mi tiguneqartoq)
- Nalunaaquttap aalajangersarnera (25. marts 2023-mi tiguneqartoq)

Suliassaqarfiup “Nalunaaquttap aalajangersarnera”-ta tiguneqarnera Kalaallit Nunaannut aningaasartuuteqarfiunngilaq.

Suliassaqarfiit tiguneqarnissaasa killilimmik siuariartorfiunerannut pissutit arlallit pissutaaqataapput. Suliassaqarfiilli nutaat ingerlanneqarnissaannut aningaasalersuinissamut aningaasanik pissarsiniarnerup assut unammillernarsimanera qularutissaanngilaq.

Namminersornerup atuutilernerata kingorna Nunatta Karsiata ukiumoortumik angusarisartagai takussutissiami matuma kingulianiittumi mio. kr.-inngorlugit takutinneqarput.

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
+207	+49	+149	+78	-222	-137	+51	+230	+133	+142	-135	-150	+113

Namminersorlutik Oqartussat piffissami pineqartumi agguaqatigiissillugu ukiumut 39 mio. kr.-mik sinneqartooruteqartarsimapput, taamaammallu suliaasaqarfinnik tigusinissamut aningaasat atorneqarsinnaasut killeqarsimapput.

Suliaasaqarfinnik tiguneqartunik Namminersorlutik Oqartussat namminneq aningaasalersuinissaannik aaqqissuussinerup kalaallit danskillu namminersorneq pillugu isumalioqatigiissitaanni isumaqatigiissutigineqarsinnaasimaneranut pissutaagunarpoq piffissami tassani aatsitassanut siunissami isertitassat assorsuaq isumalluarfiusimanerat.

Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiornermi isertitat aningaasaateqarfimmut inissinneqarnissaannik aammallu Namminersorlutik Oqartussat aatsitassarsiornermi suliaasaqarfimmut aningaasartuutaasa matussuserneqarnissaannut kiisalu suliaasaqarfiit nutaat ataatsimoortumik tapiissutinik nassataqanngitsumik Naalagaaffimmit tiguneqarnissaannut taamaallaat atorneqarsinnaanerannik qulakkeerisumik Inatsisartut 2008-mi inatsimmik (Kalaallit Nunaata Aatsitassarsiornermi Aningaasaateqarfia pillugu Inatsisartut inatsisaat) akuersissutiginnipput.

2021-p naanerani aningaasaateqarfiup pigisai nalillit 8 mio. kr.-iinnaapput. Manna tikillugu akisussaaffinnik tigusinermut aningaasartuutit matuneqarnissaannut aningaasaateqarfimmit aningaasanik tunniussisoqarsimangilaq.

2023-mut aningaasanut inatsimmut isumaqatigiissummi partiit Inuit Ataqatigiit, Siumut, Naleraq, Demokraatit aamma Atassut Aningaasaqarnermik attanneqarsinnaasumik qulakkeerinninneq oqartussaaffinnillu naalagaaffimmit tigusinissami aningaasanik atugassanik pilersitsineq pillugu siunertaminnut oqariartuutiminnik imaattumik saqqummiussipput.:

Naalakkersuisut Attassiinnarnissamut lneriartortitsinissamullu pilersaarummik nutaamik suliaqarnermik aallartitsipput, taanna aaqqissuusseqqinnernik suliniutinik, suliniutinillu pisariillisaanernik ataqatigiissunillu aaqqissusiorfiusunik suliniutinik imaqassaaq. Tamanna ilinniartitaanermut piginnaangorsarnermullu, aningaasarsiornerup suliffeqarnerullu qaffakkiartorneranut, pisortat ingerlatsiviannik nutarsaanermut kiisalu isumaginninnermut, suliffeqarnermut, ineqarnermut akileraartarnermullu immikkoortuni imminut pilersornerulernissamik aallussisunut tunngatillugu atuuppoq.

Taamaaliornermi siunissami atugarissaarnissaq kisiat qulakkeerniarneqanngilaq, aammali oqartussaaffinnik nutaanik naalagaaffimmit tigusinissami aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu periarfissanik pilersitsisinnaaneq angujumallugu tamanna qulakkeerniarneqarpoq.

Attassiinnarnissamut lneriartortitsinissamullu pilersaarut nutaaq 2023-p ukiuata affani siullermi saqqummiunneqassasooq pilersaarutaavoq, taannalu akileraartarnermut akitsuusiisarnermullu immikkoortumi aaqqissuusseqqinnermi, Al 2023-p akuerineqarnerata kingorna partiinik amerlanerussuteqarluartunik isumaqatigiissusiorluni naammassiniarneqartussami siunniunneqartunut nalimmassarneqassaaq.

6.3.1. Imm. 146-mut allannguutissatut siunnersuut

Siunnersuutip siullermeerneqarnerani Siumut oqaaseqaatiminni allannguutissatut siunnersuummik saqqummiussivoq, tassuunakkut Kalaallit Nunaata naalagaaffeqatigiinnermit aninissaa pillugu naalagaaffimmut isumaqatigiinnialernissamik Naalakkersuisut qinnuigineqarput.

Allannguutissatut siunnersuut siunnersuutaqqaartumit ima allaanerutigissanngilaq allaat siunnersuutitut nutaatut isigineqarsinnaalluni.

Allannguutissatut siunnersuut saqqummiunneqartoq piumasaaqammut tamatumunnga eqquutsitsinngilaq (“allaanerunnginnissamik piumasaaqat”)

Allaanerunnginnissamut piumasaaqateqarnermi ilaatigut siunertarineqarpoq Inatsisartut paasisutissinneqarluarlutik aalajangiinissamut tunngavissinneqarnissaanik qulakkeerinninnissaq. Minnerunngitsumik Inatsisartut aalajangiinissaannut siunnersuummut saqqummiunneqartutut sunniuteqarsinnaatigisumut siunnersuutip kingunerisinnaasaasa qulaajarneqarnissaat allaaserineqarnissaallu Inatsisartunit (tamanillu) pisariaqartinneqarpoq.

7. Ataatsimiititaliap oqaaseqaatai inassuteqaataalu

Siunnersuuteqartoq inersuarmi ataatsimiititaliamilu oqallinnermik pingaaruteqartumik pilersitsisumik matumanik siunnersuuteqarneranut ataatsimiititaliap qutsavigissavaa.

Imm. 142-mut aamma 143-mut

Ataatsimiititaliap maluginiaqqullugu tikkuarusuppaa, eqqartuussisarnermik inatsisip allanngortinneqarnissaanut inatsisissatut siunnersuutit pillugu aalajangiiffigisassatut siunnersuummi UPA2023/48-mi Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermik inatsisip allanngortinneqarnissaanut inatsisissatut siunnersuutip kiisalu pillaasarnermik inatsisip, eqqartuussisarnermik inatsisip, aningaasanik malunnaarunnaarsaasarneq pillugu inatsisip il. il. inatsisip allanngortinneqarnerata ilaanik Kalaallit Nunaannut atuutilersitsinissamut peqqussutissatut missingiut pillugit Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussanit akuersissutigineqarnissaa pillugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuummi allannguutissatut allaqqasut siunertarigaat: ”Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiit Danmarkimisut sullinneqarnissaasa qulakkeerneqarnissaannik siunertaqarput, taamaalillutik suliani immikkut

ittumik katitigaasuni Pinerlunnernut Immikkut Isigisarialinnut Nuna tamakkerlugu Immikkoortortaq Kalaallit Nunaanni Politiinut ikiuinissaminut piginnaasaqartinneqalerluni.”

Tamanna pisussaaffik siunnersuummi arlaleriarluni eqqaaneqarnera ataatsimiititaliap maluginiarpa. Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiit Danmarkimisut sullinneqarnissaannik pisussaaffeqarneq ataatsimiititaliap pitsaalluinnartutut isigaa. Tassunga atatillugu Inatsisunik atuutsitsinermuinnaangitsoq kisiannili suliassaqaqarfinnut tamanut atuuttoq ataatsimiititaliap naatsorsuutigaa.

Ataatsimiititaliap Naalakkersuisunut kaammattuutigissavaa, Naalakkersuisut ”*suliassaqaqarfiit tigussallugit ilimanaateqarnerpaat*” innersuussutigimmatigit tassani suliassaqaqarfiit suut pineqarnerisut akissuteqaammi erseqqissassagaat.

UPA2023/142:

Amerlanerussuteqartut, Inuit Ataqaqatigiinneersut Siumumeersullu, Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaata akuerineqarnissaa inassutigaaat.

Ikinnerussuteqartooq, Naleqqameersoq, Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaata itigartinneqarnissaa inassutigaa.

Ikinnerussuteqartooq, Naleqqameersoq, siunnersuutip itigartinneqarnissaa inassutigaa

UPA2023/143:

Amerlanerussuteqartut, Inuit Ataqaqatigiinneersut Siumumeersullu, Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaata akuerineqarnissaa inassutigaaat.

Ikinnerussuteqartooq, Naleqqameersoq, Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaata itigartinneqarnissaa inassutigaa.

Ikinnerussuteqartooq, Naleqqameersoq, siunnersuutip itigartinneqarnissaa inassutigaa

Immikkoortoq 146-mut

Allannguutissatut siunnersuutip saqqummiunneqartup teknikikkut nalilersorneqarnerani allaanerutitsinninnissamat piunnaasaqaatinik naammassinninnginnera ataatsimiititaliamit isiginiarneqarpoq. Tamanna tunngavigalugu imaattumik inassuteqartoqassaaq:

UPA2023/146:

Amerlanerussuteqartut, Inuit Ataqatigiinneersut Siumumeersullu, Siumumiit allannguutissatut siunnersuutip itigartinneqarnissaa inassutigaaat.

Amerlanerussuteqartut, Inuit Ataqatigiinneersut Siumumeersullu, siunnersuutip itigartinneqarnissaa inassutigaaat.

Ikkerussuteqartup, Naleqqameersup, Siumup allannguutissatut siunnersuutaata akuerineqarnissaa inassutigaa.

Ataatsimiititaliami ikinnerussuteqartog Naleqqameersoq ima ikinnerussuteqarluni oqaaseqaateqassaaq:

Naleqqamit oqallinneq inersuarmi aammalu Naalakkersuisusut akissutaat tupigusulluta malinnaavigisimavarput.

Suli aammarlutik Namminersorlutik Oqartussat inatsisaat malinngikkaat aammalu §21 inatsimmi tassani ittoq malikkusunneqannginnera uatsinnut paasiuminaappoq.

Naatsumik oqaatigalugu Naalakkersuisut Naalagaaffimmik aallarniutaasumik isumaqatigiinniarnissamik peqquneqarnissaat Kalaallit Nunaata naalagaaffeqatigiinnermit aninissamik kissaateqarnerat akueriumanngissinnaanngilaat, peqqusiullugu siunnersuutip kingunerisinnaasai qulaarneqaaqareersimassammata.

Naleqqap ersersippaa innuttaasut amerlanersaarsaasa tamanna kissaat uteqattaartuarmassuk taamaattumik pissusissamisuussaaq isumaqatigiinniarnarit taakkoqqissaat kingunissaat qulaarneqarnissaat. Kinaassuseqarnissamik piumasaqaat tamakkiisumik paasineqareerpoq, tassami Kalaallit Nunaata tamakkiisumik oqartussaaffiginissaa, Illersornissamut-Isumannaallisaaanermut aammalu nunanut allanut tunngasut tassammata oqartussaaffinnik tigusineq aammalu taakkua Namminersorlutik Oqartussat inatsisaani §21 aatsaat atornerarneratigut oqartussaavigilernissaat pisinnaamat.

Aammattaq Naleqqamit kukkussutaajuartoq ataavartumik oqaatigineqartartoq ”angerlaassinissaq” immikkoortunik Namminersorlutik Oqartussat inatsisaanni ersarissumik allaqqammat ”Tigusinissaq” immikkoortunik.

Namminersorlutik Oqartussat inatsisaani Naleqqap aamma ersarilluinnartumik nalunaarutigineqarnikummat Naalagaaffik tigusinnginnermi periusissamik malitassamik nalunaaruteqarsimassammat.

Taamaasilluni oqartussaaffimmik "sumiginnakkamik" tigusisoqarnissaa pinngitsoorneqassaaq, soorlu peqqinnissaqarfik taamaasineqarnikuusoq. Naalackersuisut ataavartumik aalajangiussimasaat isumaqanngilaq oqartussaaffinnik tigusinissaq aatsaat pisinnaasoq piviusunik aammalu misissueqqissaareernerit kingornatigut.

Tigusinissat oqartussaaffinnik pissaaq politikikkut kissaatigineqarpat oqartussaaffimmik tigusinissaq. Taava Naalagaaffiup aningaasartuutit akilernissaat akisussaaffigissavaat tamatumunnga aammalu oqartussaaffik patajaatumik inissinneqarsimappat taava Naalackersuisut ingerlatilernissaa tamatuma tigussavaa.

Qinigaaffimmi uani Naalackersuisut oqaatiginikuuat inuusutissanik ingerlatsiviup nunatsinnit tiguneqarnissaa. Oqartussaaffik Danmarkip 1953-imiilli nunami maani tusaajumanngisaa oqartussaaffigilerneqarnissaa taamaattorlu maannakku misissoqqissaarniarneqarpassilertoq.

Naalackersuisut qinigaaffimmi uani oqaatiginikuuat selskabit, naatsorsuinerit aammalu kukkunersuinerimik oqartussaaffiit tiguneqarnissaat. Oqartussaaffiit Danmarkip tusaajumanngisaa Kalaallit Nunaat EU-mit animmali, qallunaat inatsisaat ullutsinnut tulluutinngitsoq imaluunniit EU-p avataanut tulluussarneqarnikuunngitsoq taamaattumillu qangarsuarli patajaallisareerneqarnikuusimasariaqaraluartoq ataavartumillu uatsinni pissutsinut tulluussarneqartartussaagaluartoq. Paarlattuanik Inatsisartut taaitinneqartarput aalajangersakkanut taaitinneqartarput qallunaat/EU-llu inatsisaat nunatsinnut atuutsilerlugit.

Naleqqamiit kaammattuutigissavarput Namminersorlutik Oqartussat inatsisaata atuutsinneqalernissaa aammalu Naalagaaffiup oqartussaaffiit TAMAASA patajaallisassagai ullutsinnut tulluuttunik. Paarlattuanik keermiaasiit uppernarseqqipparput 1953-imi qallunaat Nunatsinnik tiguaanerata kingorna takuteqqippaa sooq aningaasaqarnerup tassani Kalaallit Nunaata kinguaattooqqatikka kisiannili Inuit sulitinneqartuaannarmata qallunaat piunasaqaataat ineriartornikkut malillugit Danmark-imiillu anguniakkat angunissaanut apuuffissaq illikartittaartuannarlugu.

Taamaattumik Naleqqamiit misissuisaqattaarnerit akuerinngilagut, nalunaarusiat nassuiaatillu oqartussaaffiit pillugit. Tapersorsorparput oqartussaaffiit tiguneqarnissaat innersuussutigalugulu Naleqqamit Aningaasanut Inatsimmi sipaarfiusinnaasut innersuullutigit taamaasillunilu oqartussaaffiit tamarmik tiguneqarnerminni akilersorneqarsinnaanissaat qulakkeerlugu qallunaat naalagaaffianiiginnarusukkaanni.

Taamaattumik Naleqqamiit sakkortuumik piunasarissavarput tigusinissamut killissarititap illikaqattaarunnaartinneqarnissaa aalajangiullugulu oqartussaaffiit tiguneqarnissaat Danmarkillu nammineq inatsisertik malissagaat oqartussaaffiit patajaallisarneqarnissaat pillugu tiguneqannginneranni.

Naleqqamiit tamakkiisumik tapersorsorparput piumasarineqassasoq oqartussaaffiit tiguneqarnissaasa suliaralugu aallartinneqarnissaa ”nunamut tamakkiisumik oqatussaaneq” soorlu Namminersorlutik Oqartussat §21-imi allaqqasoq, innersuuppapullu soorunami kinaassutsimik piumasaqaat siunnersuummiittoq. Kissaatigineqarneralu tamatuma atuutsinneqalernissaa kisianni immikkut ittumik inissisimaffiuvoq.

Taama oqaaseqarluni isumaliutissiisummilu allassimasutut paasinnilluni ataatsimiititaliap siunnersuutit aappassaaniigassanngortippaa.

Anders Olsen
Siulittaasoq
Siumut

Paneeraq Olsen
Naleraq

Asii Chemnitz Narup
Inuit Ataqtigiit

Mala Høy Kúko,
Siumut

Harald Bianco
Inuit Ataqtigiit